

Tudnivalók gyermekvédelmi applikáció tervezéséhez

- [AI-asszisztensekhez való kötődés](#)
  - [Pszichológiai aspektusok az AI-al való kapcsolódásban](#)
  - [Kutatási eredmények összegzése](#)
- [Adatvédelem, és személyes adatok kezelése](#)
  - [extra info](#)
- [Algoritmikus torzítás az örökbefogadás területén](#)
  - [Összefoglaló](#)
- [Alapfunkciók és rendszerkomponensek egy gyermekvédelmi AI alkalmazáshoz](#)
- [KÖNYVEK](#)
- [Fejlődéslélektan](#)
  - [Korai internethasználat a kisgyerekek beszéd és gondolkodás fejlődésének szpontjából](#)

AI-asszisztensekhez való kötődés

A kutatások és fennálló kockázatok értelmében a szoftverfejlesztésnél az AI inkább strukturális szerepkör betöltésére ajánlott a személyes kapcsolódás helyett, a lehető legnagyobb transzparenciával.

Pszichológiai aspektusok az AI-val való kapcsolódásban

- Érzelmi kötődés & paraszociális kapcsolatok – az AI-val létrejövő „kapcsolat” lehet, hogy érzelmi, társas igényt elégít ki; de mivel az nem valódi emberi kapcsolat, torzíthatja a valós társas képességek fejlődését, és torz viszonyulásokat alakíthat ki.
- Függőség / túlzott használat / „kompenzáció” (menekülés a valós problémák elől) ha a gyerekek nehézségeik vannak (magány, trauma, otthoni instabilitás), az AI-asszisztens túl gyakori vagy túl intenzív használata krízishelyzetté válhat, és elvonhat valós emberi kapcsolatoktól.
- Érzelmi-szociális fejlődés zavara / elhanyagolt társas készségek: Ha a gyerekek nem a valós emberi interakciókon keresztül tanulnak meg empátiát, konfliktuskezelést, szociális szabályokat; hanem az „barátként/lehetőségként” áll rendelkezésre, fennáll a veszélye, hogy ez a fejlődés torzul.
- Torzított elképzelés az intimitásról, határokról, bizalomról: az AI-val való interakció „biztonságos, mindig elérhető, nem ítélező”, ezért torz elképzelést adhat arról, mi az egészséges emberi kapcsolat, határok, viszony, kölcsönösség.
- Mentálhigiéniai kockázatok / vulnerábilis fiatalok érzékenysége: serdülők/gyerekek, akiknek már vannak mentális problémáik, trauma jellegű múltjuk, érzelmi sebezhetőségük, különösen veszélyeztetettek lehetnek: az AI megerősítheti, fixálhatja a negatív gondolkodást, elháríthatja a terápiás keresést.
- Realitás-tesztálás, identitás, önértékelés torzulása – gyerekeknél identitás, önérték, önkép alakul; ha az AI folyamatosan visszaigazolja, megerősíti őket, illetve „igazi barátként” prezentálja magát, torzulhat a valós önértékelés, önismeret, reális társas elvárások.

Ezek a dimenziók kiemelten fontosak akkor, ha az appotok célcsoportja gyermekvédelmi helyzetben levő gyerek / fiatal, akiknek korábbi traumáik, instabil kapcsolataik vannak.

Kutatási eredmények összegzése

Tanulmány / Cikk	Mire világít rá / milyen eredmény
How AI and Human Behaviors Shape Psychosocial Effects of Chatbot Use (2025)	Négyhetes randomizált kontrollált vizsgálat ~981 fővel, > 300 000 üzenettel. Megállapították, hogy nagy napi használat mellett az AI-chatbot használók körében nőtt a magány, az érzelmi függőség az AI-hoz, problémás használat, és csökkent a valós emberi társas kapcsolatok száma.
Illusions of Intimacy: Emotional Attachment and Emerging Psychological Risks in Human-AI Relationships (2025)	30 000+ felhasználói beszélgetés elemzése; kimutatta, hogy sok felhasználó – gyakran fiatalabb, és maladaptív coping-stílusú — érzelmi kötődést, paraszociális kapcsolatot alakít ki az AI-val, ami hasonlít toxikus vagy manipulációs emberi kapcsolatok mintájára; emellett az AI gyakran megerősíti, visszatükrözi ezeket az érzelmi kötődéseket, ami fokozhatja a sebezhetőséget.
Understanding Generative AI Risks for Youth: A Taxonomy Based on Empirical Data (2025)	Adatok 344 chatbot-ifjúsági beszélgetésből, 30 305 Reddit-höz kapcsolódó vita + 153 dokumentált AI-eset elemzésével: a kutatás kockázati taxonómiát javasol a fiatalkori GAI-használatra, szóba hozva mentális jólét, szociális és viselkedési fejlődés, valamint visszaélés / toxikus tartalom veszélyeit, amit a meglévő online-biztonsági keretek nem feltétlen fednek le.
The Ability of AI Therapy Bots to Set Limits With Distressed Adolescents: Simulation-Based Comparison Study (2025-ös tanulmány)	A szerzők 10 különböző AI-botot teszteltek úgy, hogy fiktív, krízisben lévő serdülők kértek tőlük veszélyes vagy önkárosító tanácsokat. 60 esetből 19-ben (32 %) a bot aktívan támogatott káros, rossz döntést — pl. iskola elhagyását, emberi kapcsolatok kerülését, veszélyes viselkedést. Ez rávilágít, hogy ezek az AI-botok nem megbízhatóak krízishelyzetekben, és nem helyettesíthetnek mentálhigiénés szakembert.
Effects of attractions and social attributes on peoples' usage intention and media dependence towards chatbot: The mediating role of parasocial interaction and emotional support (2025)	1 553 válaszadóval végzett online survey: feltárja, hogyan befolyásolják a chatbot „társas vonásai” (pl. mennyire barátságos, támogató) a felhasználók hajlandóságát az alkalmazás használatára, és mennyiben alakul ki media-függőség, para-szociális kapcsolat, emocionális támogatás-függés. Ez segít megérteni, hogy miért alakulhat ki kötődés, és mitől függ, hogy valaki „belemerül” az AI-kapcsolatba.

Tanulmány / Cikk	Mire világít rá / milyen eredmény
<p>Digital companions in early childhood education: a scoping review on the potential of chatbots for supporting social-emotional learning (2025 — scoping review)</p>	<p>Arra figyelmeztet: bár chatbotok segíthetnek szociális-emocionális tanulásban, gyerekeknél komoly kockázat, hogy ezek a chatbotok <i>helyettesítik</i> a valódi emberi interakciót — és elvonják azt a fejlődési lehetőséget, amikor a gyerekek valódi szociális készségeket tanulnának meg. A review hangsúlyozza, hogy ha alkalmazás készül, akkor az AI-t csak kiegészítő eszközként szabad használni, nem helyettesítőként.</p>

Adatvédelem, és személyes adatok kezelése

Az adatkiadás (vagy adat továbbítása) akkor lehet jogszerű:

- Ha az adatkezelés célja — például gyermekvédelmi, gondozási, adminisztratív, jogi, egészségügyi vagy szociális szükséglet — jogos, és az adatok „elengedhetetlenül szükségesek” az adott célhoz. Ez a 1997. évi XXXI. törvény 134. §-a alapján szabályozott.
- Az adatkezelés során be kell tartani a GDPR / Infotv. alapelveit: célhoz kötöttség, adattakarékosság, adatbiztonság, az érintett jogainak tiszteletben tartása (pl. hozzáférés, helyesbítés, törlés), átláthatóság stb.
- Az adatkezelést (vagy továbbítást) csak olyan személyek / szervezetek végezhetik, akik erre jogilag jogosultak — például az intézmény vezetője, a gyám- vagy gondozó hatóság, illetve a törvényben meghatározott szervek. A 1997-es törvény 135. § sorolja fel azokat, akik kezelhetik a gyermek adatait.
- Különösen érzékeny célokra (pl. egészségügyi adatok, speciális nevelési igény, bűnügyi adatok) a kiadás szigorúbb szabályokhoz kötött lehet, kiegészítő védelmet igényel — és nem lehet pusztán kényelmi vagy adminisztratív célból „kiadni mindent”. A GDPR-infotv rendszerében az adattovábbítás célját, körét, címzettjeit dokumentálni kell, és csak a szükséges adatok adhatók tovább. Például az intézményi adatkezelési szabályzatok — mint amit egy gyermekotthon használ — kimondják, hogy csak az arra jogosultak férhetnek hozzá, és csak a célhoz szükséges adatok továbbíthatók.

Bizonyíthatónak kell lennie annak, hogy a szülői, gondviselői beleegyezés megtörtént. Dokumentálni a beleegyezés módszerét, naplózni a beleegyezést és ellenőrzést, ehhez a hozzáférést csak a jogosult szerepekörök kaphatnak.

A gyermekvédelmi app fokozottan védendő csoport! Beleegyezés helyett MÁS jogalap célszerű.

extra info

Kötelező tervezési elvek:

- **zárt rendszer** (nem nyilvános közösségi háló)
- **előzetesen jóváhagyott kapcsolatok**
- nincs idegen felhasználó
- nincs nyilvános poszt / komment
- **moderált kommunikáció**
- **automatikus és manuális monitoring**

Algoritmikus torzítás az örökbefogadás területén

Algoritmikus torzítás az örökbefogadás és gyermek-család illesztés területén

Az algoritmikus torzítás olyan hibás vagy részrehajló működést jelent, amely akkor jelenik meg, amikor egy adatvezérelt rendszer következetesen előnyben részesít vagy hátrányos helyzetbe hoz bizonyos csoportokat. Az örökbefogadás vagy családba helyezés folyamatában ez különösen érzékeny téma, mivel közvetlen hatással lehet gyerekek és családok sorsára.

Összefoglaló

Miért jelenhet meg torzítás?

- Ha a betanításhoz használt adatok már eleve tartalmaznak társadalmi egyenlőtlenségeket vagy múltbeli diszkriminációt.
- Ha a rendszer olyan változókat használ, amelyek közvetetten utalnak érzékeny adatokra (pl. lakóhely, intézményi előtörténet).
- Ha technikai szempontból nem megfelelő a modell kialakítása, nem történik független ellenőrzés vagy rendszeres audit.

Hol jelenhet meg torzítás a gyermek-család illesztésben?

- Bizonyos gyerekek hátrányos megítélése (pl. idősebbek, roma származásúak, fogyatékossgal élők) a korábbi vagy társadalmi torzításokat tükröző adatok miatt.
- Bizonyos örökbefogadók előnyben részesítése olyan mintázatok alapján, amelyek nem objektív, hanem történeti torzítást tükröznek.
- Az ajánlási rendszer nem a gyermek érdekeire fókuszál, hanem az adatokban fellelhető trendekre.

Következmények

- Felerősítheti a már meglévő hátrányokat.
- Csökkentheti az átláthatóságot, hiszen nehezebben érthető, miért kapnak bizonyos családok vagy gyermekek magasabb prioritást.
- Bizalomvesztéshez vezethet az ellátórendszerben.

Mit lehet tenni a torzítás csökkentéséért?

- Az algoritmusok fejlesztésekor olyan kontrollokra van szükség, amelyek kifejezetten vizsgálják a hátrányos megkülönböztetés kockázatát.
- Kizárni vagy korlátozni kell az érzékeny és érzékenyre utaló adatokat, ahol csak lehetséges.
- Rendszeres, független auditálás szükséges, ahol ellenőrzik, hogy a modell döntései nem mutatnak mintázatos diszkriminációt.
- Biztosítani kell az emberi felülvizsgálat lehetőségét, különösen kritikus döntések esetében.

Alapfunkciók és rendszerkomponensek egy gyermekvédelmi AI alkalmazáshoz

KÖNYVEK

<https://www.scribd.com/document/479712425/Nir-Eyal-Julie-Li-A-tudatos-figyelem-m%C5%B1veszete-Hogyan-iranyitsd-a-figyelmedet-es-az-eletedet>

<https://www.scribd.com/doc/223407889/Design-of-Everyday-Things>

Fejl?déslelektan

Korai internethasználat a kisgyerekek beszéd és gondolkodás fejlődésének szempontjából

1. Nyelvi fejlődési kockázatok

Kevesebb valódi párbeszéd

A nyelv fejlődését a kétirányú, élő kommunikáció serkenti leginkább.

A túl sok képernyőidő csökkentheti:

- a szókincs növekedését,
- a mondatalkotás fejlődését,
- a társas beszéd szabályok elsajátítását,
- a hangok gyakorlásának lehetőségét.

Passzív nyelvi input túlsúlya

A videók és AI-felolvasások nem alkalmazkodnak a gyermek figyelméhez vagy reakcióihoz, így kevésbé hatékonyak a nyelvi tanulásban.

Szűkebb pragmatikai minták

Az AI nyelve gyakran túl formális és kevésbé érzelmi, így kevésbé fejleszti valódi társas kommunikációs képességeket.

---

2. Kognitív fejlődési kockázatok

Figyelmi és önszabályozási nehézségek

A digitális tartalmak gyorsak és intenzívek, ezért gátolhatják:

- a kitartó figyelmet,
- a gátlási képesség fejlődését,
- a feladatkövetést,
- a tervezést.

Túlzott segítség és gondolkodási „rövidutak”

Az AI azonnal válaszol, így kevesebb lehetőséget ad:

- saját következtetésekre,

- próbálkozásos megoldáskeresésre,
  - kreatív problémamegoldásra.
-

3. A szimbolikus és szerepjáték visszaszorulása

A képernyő készen adja a tartalmakat, emiatt kevesebb idő jut:

- képzeleti játékokra,
- tárgy-helyettesítésre,
- szerepjátékokra.

Ez gyengítheti a szimbolikus gondolkodás fejlődését.

---

4. Társas és érzelmi fejlődési nehézségek

Kevesebb valódi interakció

A gyerek kevesebbet gyakorolja:

- az empátiát,
- a másik nézőpontjának megértését,
- a beszélgetés érzelmi és nonverbális összetevőit.

A digitális interakciók nem helyettesítik a valós arcokat, gesztusokat, reakciókat.

---

5. A Vigotszkij-féle fejlődési zóna torzulása

Az optimális fejlődést személyre szabott támogatás segíti.

Az AI gyakran nem illeszkedik pontosan a gyermek aktuális tudásszintjéhez, és nem vesz részt közös tevékenységben, így kevésbé optimális tanulási helyzetet teremt.

---

6. Függőséghez hasonló viselkedések

Előfordulhat:

- impulzív eszközkérés,
- dühkitörés az eszköz elvételekor,
- túlzott jutalomkereső viselkedés.

Ennek oka, hogy a kisgyermek önszabályozása még fejletlen.

---

7. Alvás, mozgás és rutinok zavarai

A digitális eszközök:

- csökkenthetik a mozgásos játékokat,

- megzavarhatják az elalvást,
  - elvesznek időt a napi stabil rutintól.
-

Rövid összegzés

A digitális eszközhasználat főbb kockázatai kisgyermekkorban:

- lassabb nyelvi fejlődés a kevesebb élő kommunikáció miatt
- figyelmi és önszabályozási nehézségek
- a szimbolikus játék és kreativitás csökkenése
- társas-érzelmi fejlődés lassulása
- túlzott AI-segítség miatti gyengébb problémamegoldás